

Til Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Fra Mentor Medier AS
v/adm dir Helge Simonnes

Oslo, 14. april 2011

Høringsuttalelse NOU 2010:14 "Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte"

Mentor Medier takker for invitasjon til å delta i høringen av mediestøtteutvalgets utredning. Vi vil i dette høringssvaret gjennomgå våre synspunkter på utredningen.

Kort beskrivelse av Mentor Medier AS

Mentor Medier AS er morselskap i et konsern med selskaper som gir ut dagsaviser, ukesaviser og leverer tjenester hovedsakelig til medieselskaper. Konsernet eier 100 prosent av aksjene i Vårt Land og 66 prosent av aksjene i Dagsavisen. For øvrig eier selskapet Ukeavisen Ledelse, Økonomisk Rapport, TV-guiden Programbladet og Lettlest Media som produserer ukeavisen Klar Tale. Konsernet eier også 91,1 prosent av aksjene i Mediaconnect AS og 35 % av aksjene i Universum AS. I tillegg kommer eierandeler i en del mindre selskaper. Mentor Medier eier også SwedMedia som driver avisforlags- og utviklingsarbeid i Sverige.

Konsernet hadde i 2010 en konsolidert omsetning på 455 mill kr, og fikk et overskudd før skatt på 5,9 mill kr. Konsernet sysselsatte i 2010 i gjennomsnitt 310 årsverk.

Mentor Medier har et spredt eierskap, med til sammen 2 016 aksjonærer pr 31.12.2010.

Merknader til utredningen

Mentor Medier støtter utvalgets felles tilnærming til de overordnede målene for norsk mediepolitikk; å sikre ytringsfrihet, rettsikkerhet og demokrati gjennom mangfold og kvalitet i mediene og i mediernes eierskap. Staten har lange tradisjoner for å sikre rammevilkår som bidrar til å opprettholde et vesentlig mangfold i nyhetsformidlingen. Mediepolitikken har bidratt til et differensiert medietilbud som gir et viktig bidrag til den offentlige debatten. Mediestedtten er blitt til fordi mediemarkedet ikke er et perfekt marked. Den teknologiske utviklingen forsterker behovet for en tydelig mediepolitikk. Etablerte politiske målsettinger bør fortsatt være de førende målsettingene for den fremtidige mediestedtten.

Mentor Medier vil påpeke at det er knyttet stor risiko til å gjøre omfattende endringer i rammevilkårene, i en tid da bransjen opplever omfattende strukturelle endringer. Utviklingen i mediemarkedet har gått svært raskt. De siste årene har endringene falt sammen med dårlige konjunkturer.

Dette har ført til at det allerede er gjennomført store omstillinger i bransjen, og omstillingsbehovene fremover er fortsatt meget store på grunn av strukturelle endringer. I denne situasjonen vil det oppstå en meget alvorlig situasjon for mediebedriftene dersom det skjer en vesentlig omlegging, eller svekkelse, av dagens rammevilkår.

Den raske teknologiske utviklingen krever at mediebedriftene får tid til å omstille virksomheten til en ny virkelighet. Dersom en slik omstilling skal lykkes, kreves det stabile og forutsigbare rammevilkår som ikke er dårligere enn dagens.

I dagens medievirkelighet eksisterer det sterke drivere i retning av elektronisk publisering. Enkelte holdninger baserer seg på at distribusjon av papir er noe gammeldags. Denne tilnærmingen vil vi advare mot. Vi kjenner ikke konsekvensene av et mediesamfunn som er fritt for papir, og det er god grunn til å tro at utviklingen i retning av elektroniske medier vil gå saktere enn mange spår. Så lenge vi ikke kjenner verken konsekvensene eller utviklingstakten, bør det ikke være myndighetenes oppgave å tilskynde en slik utvikling. Det vil raskt kunne ramme de etablerte målsettingene om mangfold og kvalitet for å sikre ytringsfrihet, rettssikkerhet og demokrati.

Samtidig er det viktig at mediepolitikken utformes slik at den ikke er til hinder for en naturlig utvikling og omstilling. Mentor Medier støtter derfor flere av forslagene til endringer som fremkommer i utvalgets utredning.

Merverdiavgift

En vesentlig forutsetning for kvalitetsjournalistikk er tilstrekkelige inntekter til å finansiere den. Fortsatt kommer disse inntektene fra papirutgavene. Det er uten tvil et misforhold mellom de inntektene nettet i dag genererer, og de redaksjonelle kostnadene som avisene bruker på å frembringe original journalistikk.

Avisopplagene er utsatt for et strukturelt fall på grunn av endret brukeradferd med leserovergang til elektroniske produkter. En eventuell innføring av moms vil akselerere dette fallet. Avislesere oppgir langt oftere enn før at abonnementsprisen oppleves som høy. Opplagsfall vil også svekke annonseinntektene, som er koblet til antall lesere.

Aviser med sårbar markedsposisjon opplever nå dramatisk fall i opplag selv med moderate prisøkninger. Ytterligere prisvekst vil forsterke nedgangen. Generelt er situasjonen at aviser som sliter i markedet får et volumfall over gjennomsnittet når de øker prisen betydelig over normal prisvekst.

Svekkelse av abonnementsinntektene gjør avisene mer avhengige av annonsørene. Abonnementsinntekter er viktig for avisenes uavhengighet og gir større økonomisk forutsigbarhet.

Innføring av moms vil redusere innovasjonskraften. Inntektene fra papiravisene finansierer utvikling av gode elektroniske produkter, slik at en svekkelse av disse også vil forsterke denne utviklingen. Dårligere økonomi gjør avisene svakere i konkurransen med andre medier, noe som kan bidra til en negativ spiral.

Avisene er den viktigste leverandøren av dyptpløyende journalistikk: Samfunnet trenger medier som informerer, overvåker makten og debatterer. Fremdeles er det avisene og deres nettaviser som frembringer 7 av 10 nyhets saker.

Mentor Medier mener det er uheldig med ulike mva-regler for hvordan innhold distribueres, og støtter derfor endringer som gjør at elektronisk publisering kommer styrket ut.

Det er imidlertid avgjørende for utviklingen at avisenes nullsats for papiraviser videreføres. Primært mener vi også at det samme regimet burde gjøres gjeldende for elektronisk distribusjon. Men vi

mener at alternativet med en ny lavsats på 8 % for digitale redaksjonelle tjenester er en akseptabel avveining.

Produksjonstilskudd

De samlede økonomiske virkemidlene i mediepolitikken beløper seg, i følge utredningen, i 2008 til ca 6,6 mrd kr. Produksjonsstøtten som går til en rekke aviser, og som er en av de hyppigst diskuterte ordningene innenfor mediestøtten, utgjør knapt 300 mill kr av dette. Produksjonstilskuddet tilsvarer altså kun 4,5 % av de samlede økonomiske virkemidlene i mediepolitikken. Utredningen dokumenterer også hvordan fordelingen av direkte og indirekte støtte har utviklet seg fra 1982 til 2009. Mentor Medier konstaterer at den relative andelen til direkte støtte har gått fra 45 % i 1982 til 16 % 2009. Disse midlene gjør det mulig å opprettholde et mangfold av redaksjonelle miljøer som det ellers ikke ville vært grunnlag for å drive.

For avisene som i dag mottar produksjonstilskudd er det klar interesse for produktene i lesermarkedet, og det er betalingsvilje i abonnementsmarkedet. Men på grunn av spredt lesermasse er det ikke mulig å hente ut like mye annonseinntekt pr leser som man kan gjøre i et lokalmarked. Dette er en av de viktigste driverne til lønnsomhetsforskjeller mellom aviser som ellers er tilnærmet like store i leser- og abonnementsmarkedet. Produksjonstilskuddet veier opp noe av denne ulikheten i inntektsmulighet.

En vesentlig reduksjon av produksjonstilskuddet vil medføre at det ikke lenger vil være mulig å opprettholde det avismangfoldet som i dag preger mediemarkedet. Vi vil i praksis sitte igjen med de avisene hvor annonsørene er villig til å betale en høy pris pr leser. Det er altså ikke lenger lesere eller abonnenter som kan bestemme hvilke produkter som har livets rett. Det er heller ikke demokratiske betraktninger om ytringsfrihet og mangfold som vil stå sentralt, men rent kommersielle vurderinger hos annonsører om hvor de får mest igjen for markedsmidlene som vil styre avismangfoldet. Dette er en utvikling vi vil advare mot, særlig i lys av de målsettinger som ligger til grunn for statens mediepolitikk, og som fortsatt bør være gjeldende.

Det er viktig å understreke at den samlede mediestøtten er en støtte til fremstilling av redaksjonelt innhold av god kvalitet. Mentor Medier er enig i at det bør gjøres endringer i produksjonstilskuddet for å unngå at ordningen motvirker omstilling til digital publisering. Det første som bør gjennomføres i så måte er å la digitale abonnemeter som er lik papiravisen telle med i opplagsberegningen som ligger til grunn for beregningen av pressestøtte. Denne endringen bør gjøres gjeldende med virkning fra og med 2011.

Mentor Medier vil presisere at det er avgjørende at mottak av direkte produksjonstilskudd må skje på basis av klare, målbare og kontrollerbare prinsipper. Vi mener at støtte for godkjent opplag har vært en god og objektiv måte å fordele støtten på. Prinsippet om at støtten gis på grunnlag av innbetaling fra abonnenten, sikrer at støtten ikke går til publikasjoner som ikke har noen reell interesse i markedet. Så lenge prinsippet om betalt abonnement følges, mener vi det er galt å skjelne mellom hvordan innholdet distribueres. Støtten bør være den samme for samme type innhold. For alle kategorier må det være et vesentlig prinsipp at det skal tas en reell pris for det redaksjonelle innholdet. Det er ikke i mediebedriftenes interesse at det utbetales støtte for elektronisk formidling på billigsalg.

Vi deler vurderingene som ligger bak forslaget i flermedialitetsalterantivet om en økning i produksjonstilskuddet på 10 %. Vi er også enig i at støtten bør være plattformnøytral slik at den omfatter redaksjonelt innhold i alle publiseringskanaler. Det er derfor nødvendig å finne nye fordelingskriterier. Vi deler imidlertid ikke vurderingene om at kriterier som redaksjonell bemanning

og nettodekning vil være gode parametre å fordele støtten etter. Mentor Medier vil presisere at det må være målbare og kontrollerbare parametre som legges til grunn. Etter vår vurdering bør brukerbetaling også på nye plattformer være det avgjørende fordelingselementet, slik abonnementsinntekten er avgjørende for fordelingen av produksjonstilskuddet. Vi kan ikke se at antall NJ-medlemmer i en mediebedrift uten videre utgjør noe godt mål på den redaksjonelle satsingen. Vi ser derfor vesentlig praktiske innvendinger mot å ta inn mer "skjønnsbaserte" kriterier i fordelingen av støtten.

Mentor Medier vil videre advare mot den motsetning som bygges inn i mediestøtten dersom endringsforslagene som ligger til grunn i omfordelingsalternativet gjennomføres. Innføring av 8 % moms kombinert med den foreslåtte omfordelingen vil føre til vridninger i ressurstilgangen mellom medier som kan føre til potensielt store negative konsekvenser i mediebransjen.

Mentor Medier støtter utvalgets anmodning om at ordningen gjøres så forutsigbar som mulig ved at avisene får melding om årets tilskudd tidligst mulig. Mentor Medier ønsker også at opplag i form av digitale abonnementer som er identisk med papiravisen gjøres tellende i fordelingen av produksjonstilskudd allerede fra 2011.

Kapitaltilgang

Etter gjeldende ordning kan ikke en avis ha betalt utbytte til aksjonærene i tilskuddsåret dersom den skal være kvalifisert til å motta produksjonstilskudd.

Vi mener at det ikke er noen vektige argumenter for å holde på dette prinsippet. Vi vil i den sammenheng presisere at utbytteforbudet er knyttet til kun en liten del av de økonomiske virkemidlene i mediestøtten. Mentor Medier støtter derfor utvalgets flertall som foreslår å oppheve bestemmelsen. Sekundært bør bestemmelsen om utbytteforbud lempes ved å legge begrensninger på utbytteadgangen slik at et utbytte holdes på risikofri rente (normal bankrente) i forhold til egenkapitalen som ligger i mediebedriften.

Gevinsten ville være et større engasjement fra ulike miljøer som har et ønske om å bidra til at mediebedriften har en solid egenkapitalsituasjon. Norge har en helt særegen flora av lokalaviser. Mentor Medier tror det ville ha vært større interesse for bedrifter, lag og institusjoner i et lokalmiljø å investere i avismarkedet, dersom forbudet mot utbytte hadde blitt fjernet eller lempet.

Prosjektstøtte, arbeidsstipendier, forskning og utvikling

Mentor Medier støtter forslagene som fremkommer fra medlemmene i utvalget som støtter *flermedialitetsalternativet*.

Med vennlig hilsen

Helge Simonnes
Administrerende direktør
Mentor Medier AS